

Programme for the International
Assessment of Adult Competencies

UNIVERSITEIT
GENT

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Vlaanderen
is werk

Vaardigheden voor de uitdagingen van morgen

Samenvatting van de Vlaamse resultaten van PIAAC 2023

Lisa Dewulf, Lisse Van Nieuwenhove, Fien De Smedt,
Jan De Neve, Martin Valcke, Hilde Van Keer & Bram De Wever

2024

INHOUD

Dit is een samenvatting van het Vlaamse PIAAC-rapport.

PIAAC in een notendop	3
Wat is PIAAC?	3
PIAAC-cycli	3
PIAAC-meetinstrumenten	4
PIAAC 2023 in Vlaanderen in enkele cijfers	5
PIAAC-resultaten interpreteren	5
Vlaamse PIAAC-resultaten	6
Vlaamse resultaten in een internationaal perspectief	6
Socio-demografische kenmerken onder de loep	8
Gender	8
Leeftijd	8
Opleidingsniveau	9
Migratieachtergrond	10
Moedertaal	11
Werk en sociale uitkomsten in relatie tot gecijferdheid	12
Werkzaamheidsgraad en werkloosheidspercentage	12
Lonen	13
Overkwalificatie en overbekwaamheid	13
Trends: IALS, PIAAC 2012 en 2023	15
Trends in geletterdheid en gecijferdheid	15
Gender	16
Leeftijd	16
Opleidingsniveau	17
Migratieachtergrond	18
Werk	18
Conclusie	19

PIAAC IN EEN NOTENDOP

WAT IS PIAAC?

Het 'Programme for the International Assessment of Adult Competencies' of kortweg PIAAC is een grootschalig internationaal onderzoek van de OESO dat elke tien jaar plaatsvindt. Het onderzoekt drie sleutelvaardigheden bij volwassenen van 16 tot 65 jaar: geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen (zie Tabel 1). Deze sleutelvaardigheden zijn essentieel voor een volwaardige participatie aan de samenleving en zijn belangrijk in zowel het persoonlijke als het professionele leven van volwassenen. Daarnaast brengt het onderzoek socio-demografische factoren in kaart, zoals opleiding, werksituatie en het gebruik van vaardigheden op het werk of in de vrije tijd.

Tabel 1. Definities geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen volgens PIAAC 2023

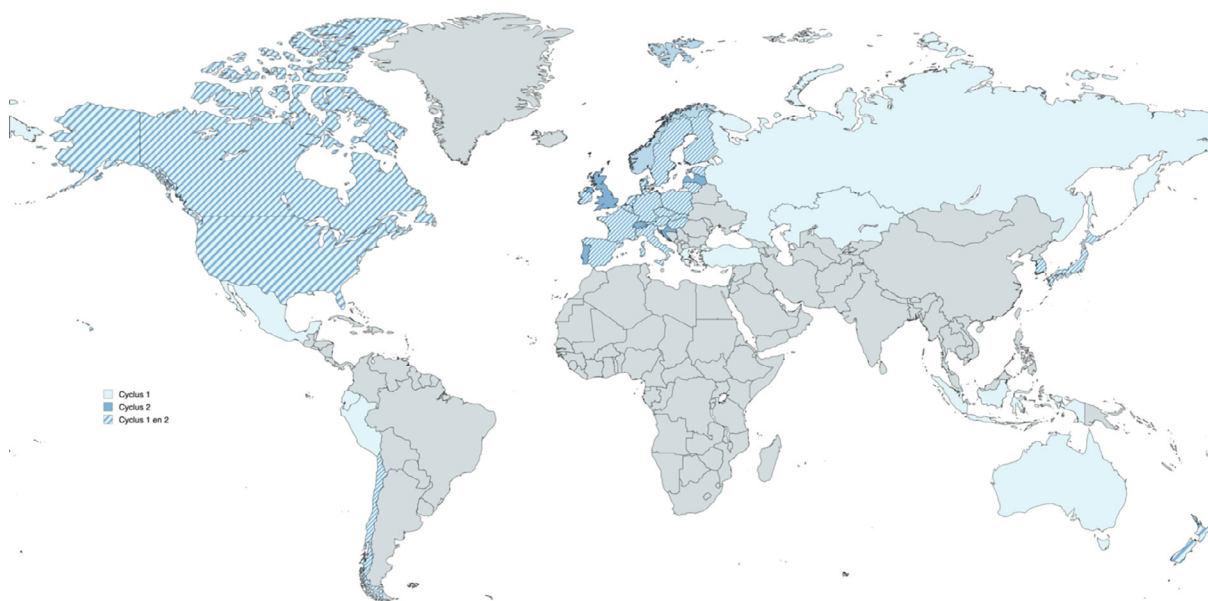
 Geletterdheid	Het vermogen om toegang te krijgen tot, te begrijpen, te evalueren en te reflecteren op geschreven teksten om doelen te bereiken, kennis en potentieel te ontwikkelen en deel te nemen aan de samenleving.
 Gecijferdheid	Het vermogen om toegang te krijgen tot, gebruik te maken van en kritisch te redeneren met wiskundige inhoud, informatie en ideeën, die op verschillende manieren worden weergegeven, om te voldoen aan en om te gaan met de wiskundige eisen van verschillende situaties in het volwassen leven.
 Adaptief probleemoplossen	Het vermogen om doelen te bereiken in een dynamische situatie waarin een oplossing niet direct beschikbaar is. Het vereist het gebruik van cognitieve en metacognitieve processen om het probleem te definiëren, informatie te zoeken, en een oplossing toe te passen in verschillende informatieomgevingen en contexten.

PIAAC-CYCLI

De eerste PIAAC-cyclus werd uitgevoerd in drie rondes tussen 2011 en 2018 in 39 landen. Vlaanderen nam deel aan de eerste ronde in 2012.

De tweede PIAAC-cyclus begon met een eerste ronde in 2022-2023, waaraan Vlaanderen en 30 andere landen of regio's deelnamen. Figuur 2 toont een overzicht van de landen en regio's die deelnamen aan cyclus 1, cyclus 2, of beide.

Deze samenvatting bespreekt de resultaten van Vlaanderen voor PIAAC 2023 en vergelijkt deze ook met de resultaten van PIAAC 2012.

Figuur 1. Geografisch overzicht van de deelnemende landen of regio's aan PIAAC-cyclus 1 en 2¹

PIAAC-MEETINSTRUMENTEN

Deelnemers aan PIAAC starten met een **achtergrondvragenlijst**, waarbij een interviewer de vragen stelt en de antwoorden registreert op een tabletcomputer. Deze vragenlijst verzamelt gegevens over socio-demografie, werk en opleidingsachtergrond. Daarna maken de respondenten zelfstandig een cognitieve test op de tabletcomputer. Deze **cognitieve test** beoordeelt geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen en maakt gebruik van een adaptief design. Dankzij dit adaptief design krijgen respondenten taken die niet te makkelijk of te moeilijk zijn.

Respondenten die door taalbarrières de achtergrondvragenlijst niet kunnen invullen, krijgen een **interview aan de deur**: een korte vragenlijst van 6 vragen die in tien talen wordt aangeboden². Volwassenen die dit interview afleggen, kunnen door taalbarrières de cognitieve test niet uitvoeren. De informatie die tijdens het interview aan de deur wordt verzameld, wordt echter gebruikt om de vaardigheden voor geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen van anderstalige respondenten te schatten, waardoor een nauwkeuriger beeld wordt verkregen van de verdeling van vaardigheden in de totale volwassen bevolking. **In deze samenvatting wordt steeds expliciet vermeld of de gegevens van de interviews aan de deur wel of niet zijn meegenomen in de analyses.**

¹ Landen die enkel deelnamen aan cyclus 1 zijn: Australië, Ecuador, Griekenland, Indonesië, Kazachstan, Mexico, Peru, Republiek Cyprus, Russische Federatie, Slovenië, Turkije en Verenigd Koninkrijk (Noord-Ierland en Engeland). Landen die enkel deelnamen aan cyclus 2 zijn: Kroatië, Letland, Portugal, Engeland en Zwitserland. Landen die zowel deelnamen aan cyclus 1 als 2 zijn: Canada, Chili, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Israël, Italië, Japan, Korea, Litouwen, Nederland, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Singapore, Slowaakse Republiek, Spanje, Tsjechië, Verenigde Staten, Vlaanderen (België) en Zweden.

² Engels, Frans, Duits, Pools, Arabisch, Farsi, Italiaans, Slowaaks, Spaans en Turks

PIAAC 2023 IN VLAANDEREN IN ENKELE CIJFERS

Tabel 2. PIAAC-cyclus 2 in enkele cijfers

PIAAC 2023	
Start dataverzameling Vlaanderen	1 september 2022
Einde dataverzameling Vlaanderen	18 juni 2023
Populatie	4 200 000 16-65-jarigen woonachtig in het Vlaams Gewest onafhankelijk van nationaliteit of moedertaal
Steekproefgrootte	11.498
Aantal interviewers	69
Responsgraad	35%
Aantal volledige interviews (incl. interviews aan de deur)	3 909
Aantal interviews aan de deur	215
Incentive	<ul style="list-style-type: none"> ▶ €25 voor een volledig interview ▶ €10 voor de achtergrondvragenlijst zonder cognitieve test
Modus	Uitsluitend digitaal (tablet)

PIAAC-RESULTATEN INTERPRETEREN

De drie sleutelvaardigheden - geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen - worden gemeten op een schaal van 0 tot en met 500. Op deze schaal worden zowel de vaardigheid van de respondent als de moeilijkheidsgraad van het testitem weergegeven.

Om de resultaten gemakkelijker te interpreteren, worden de vaardigheidsschalen onderverdeeld in vaardigheidsniveaus.

De geletterdheids- en gecijferdheidsschaal worden onderverdeeld in 6 vaardigheidsniveaus, gaande van onder niveau 1 tot en met niveau 5. De probleemoplossingsschaal wordt onderverdeeld in 5 niveaus, gaande van onder niveau 1 tot en met niveau 4.

Respondenten die niveau 4 of hoger halen, worden als toppresterders beschouwd, terwijl die op niveau 1 of lager als laagpresterders worden gezien (zie Tabel 3).

Tabel 3. Overzicht van de vaardigheidsniveaus

Niveau	 Geletterdheid Gecijferdheid	 Adaptief probleemoplossen	
	5	376-500	
4	326-375	326 en hoger	
3	276-325	276-325	
2	226-275	226-275	
1	176-225	176-225	Laagpresterders
Onder niveau 1	0-175	0-175	

VLAAMSE PIAAC-RESULTATEN

VLAAMSE RESULTATEN IN EEN INTERNATIONAAL PERSPECTIEF³

In Vlaanderen scoren volwassenen van 16-65 jaar gemiddeld 275 punten voor geletterdheid, 279 punten voor gecijferdheid en 262 punten voor adaptief probleemoplossen (Tabel 4). Daarmee positioneert Vlaanderen zich tussen de zesde en achtste plaats voor geletterdheid en gecijferdheid en tussen de zevende en negende plaats voor adaptief probleemoplossen.

Tabel 4. Gemiddelde prestaties voor geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen

Geletterdheid			Gecijferdheid			Adaptief probleemoplossen		
Land/regio	Gem.	St. fout	Land/regio	Gem.	St. fout	Land/regio	Gem.	St. fout
Finland	296	1.2	Finland	294	1.2	Finland	276	1.0
Japan	289	0.9	Japan	291	0.8	Japan	276	0.7
Zweden	284	1.0	Noorwegen	285	0.9	Zweden	273	0.9
Noorwegen	281	1.0	Zweden	285	1.0	Noorwegen	271	0.8
Nederland	279	0.9	Nederland	284	1.1	Nederland	265	0.9
Estland	276	0.6	Estland	281	0.6	Denemarken	264	0.7
Vlaanderen	275	1.0	Denemarken	279	0.8	Estland	263	0.6
Denemarken	273	0.8	Vlaanderen	279	0.9	Vlaanderen	262	0.8
Engeland (VK)	272	1.0	Zwitserland	276	0.7	Duitsland	261	0.6
Canada	271	0.9	Singapore	274	0.8	Canada	259	0.7
Duitsland	266	0.8	Duitsland	273	0.7	Engeland (VK)	259	0.9
Zwitserland	266	0.7	Canada	271	0.9	Zwitserland	257	0.7
Ierland	263	1.0	Engeland (VK)	268	1.1	Oostenrijk	253	0.7
Nieuw-Zeeland	260	2.0	Oostenrijk	267	0.9	Singapore	252	0.8
OESO-gemiddelde	260	0.2	Tsjechië	267	1.1	OESO-gemiddelde	251	0.2
Tsjechië	260	1.0	Letland	263	0.9	Tsjechië	250	0.9
Verenigde Staten	258	1.4	OESO-gemiddelde	263	0.2	Ierland	249	0.9
Frankrijk	255	0.6	Slovakije	261	1.2	Nieuw-Zeeland	249	2.1
Singapore	255	0.7	Ierland	260	1.2	Frankrijk	248	0.5
Kroatië	254	1.8	Frankrijk	257	0.7	Slovakije	247	1.1
Oostenrijk	254	0.9	Nieuw-Zeeland	256	2.1	Verenigde Staten	247	1.4
Slovakije	254	1.2	Hongarije	254	1.1	Letland	244	0.8

³ In de analyses voor 'De Vlaamse resultaten in een internationaal perspectief' worden de interviews aan de deur meegenomen.

Korea	249	0.8	Kroatië	254	1.6	Hongarije	241	0.9
Hongarije	248	1.0	Korea	253	1.0	Spanje	241	0.8
Letland	248	0.9	Spanje	250	0.9	Korea	238	0.7
Spanje	247	0.9	Verenigde Staten	249	1.6	Israël	236	1.0
Italië	245	1.5	Israël	246	1.2	Kroatië	235	1.5
Israël	244	1.1	Litouwen	246	1.2	Portugal	233	1.5
Litouwen	238	1.0	Italië	244	1.7	Italië	231	1.3
Polen*	236	1.1	Polen*	239	1.1	Litouwen	230	1.0
Portugal	235	1.7	Portugal	238	1.9	Polen*	226	1.0
Chili	218	2.2	Chili	214	2.3	Chili	218	1.9

Noot: Deze resultaten zijn inclusief interview aan de deur

Significant hoger dan Vlaanderen	
Niet significant verschillend van Vlaanderen	
Significant lager dan Vlaanderen	

In Vlaanderen is in 2023 18% van de volwassenen laaggeletterd (score op niveau 1 of lager) terwijl eveneens 18% hooggeletterd is (score op niveau 4 en hoger). Voor gecijferdheid geldt dat 17% laaggecijferd (niveau 1 of lager) en 22% van de Vlaamse volwassenen hooggecijferd is (niveau 4 of hoger). Wat adaptief probleemoplossen betreft, heeft 21% lage probleemoplossingsvaardigheden (niveau 1 of lager) en 8% sterke probleemoplossingsvaardigheden (niveau 4) (zie Tabel 5).

Tabel 5. Percentages top- en laagpresteerders voor geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen

Niveau	Geletterdheid		Gecijferdheid		Adaptief probleemoplossen	
	OESO	Vlaanderen	OESO	Vlaanderen	OESO	Vlaanderen
Toppresteerders (niveau 4 en 5)	12%	18%	14%	22%	5%	8%
Laagpresteerders (niveau 1 of lager)	26%	18%	25%	17%	30%	21%

Noot: Deze resultaten zijn inclusief interview aan de deur

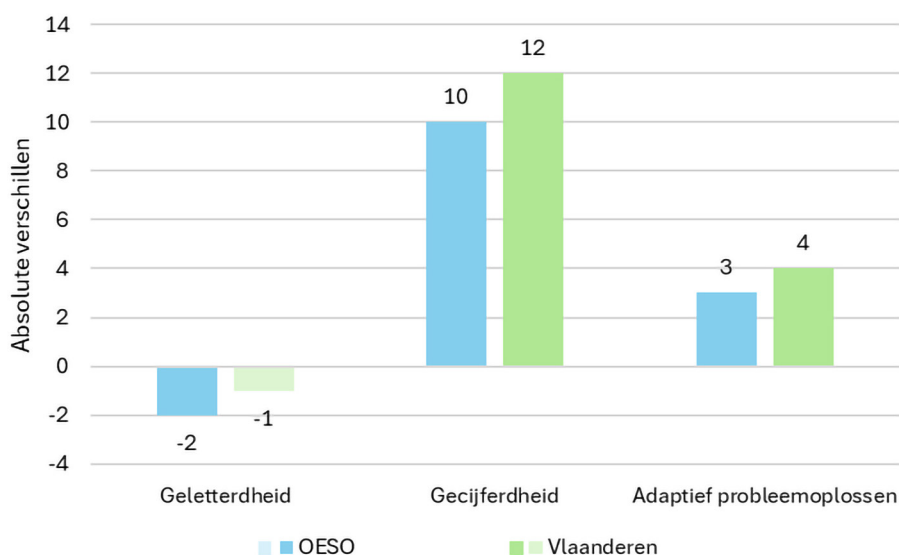
SOCIO-DEMOGRAFISCHE KENMERKEN ONDER DE LOEP

Deze samenvatting bespreekt de prestatieverschillen in de drie sleutelvaardigheden op basis van vijf socio-demografische kenmerken: (1) gender, (2) leeftijd, (3) opleidingsniveau, (4) migratieachtergrond en (5) taal.

Voor alle analyses zijn de resultaten van het interview aan de deur inbegrepen, behalve bij de taalanalyses. In deze samenvatting worden enkel de absolute prestatieverschillen weergegeven; het volledige rapport bevat ook de gecontroleerde⁴ verschillen.

Gender

In Vlaanderen zijn er geen significante verschillen tussen mannen en vrouwen in geletterdheidsprestaties. Vlaamse mannen presteren echter wel significant hoger voor gecijferdheid (12 punten) en adaptief probleemoplossen (4 punten). Deze Vlaamse resultaten liggen in lijn met het OESO-gemiddelde (Figuur 2).

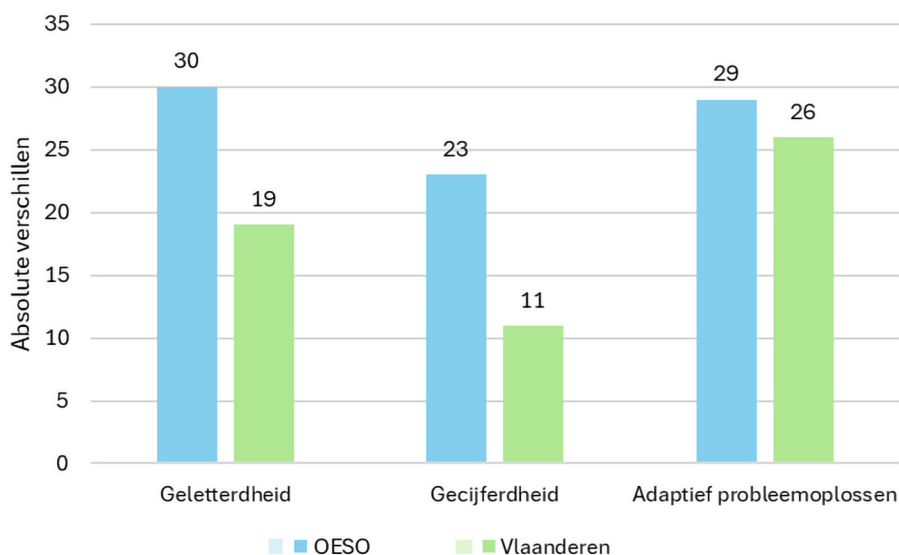
Figuur 2. Absolute verschillen in geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen tussen mannen en vrouwen

Noot: Donkergekleurde balken geven significante verschillen tussen mannen en vrouwen aan, terwijl lichtgekleurde balken duiden op niet-significante verschillen. Negatieve waarden betekenen dat de verschillen in het voordeel van vrouwen zijn, positieve waarden wijzen op verschillen in het voordeel van mannen.

Leeftijd

Jongeren van 16-24 jaar scoren in Vlaanderen significant beter dan 55-65-jarigen op alle drie de sleutelvaardigheden. Ze behalen 19 punten meer voor geletterdheid, 11 punten meer voor gecijferdheid en maar liefst 26 punten meer voor adaptief probleemoplossen (zie Figuur 3).

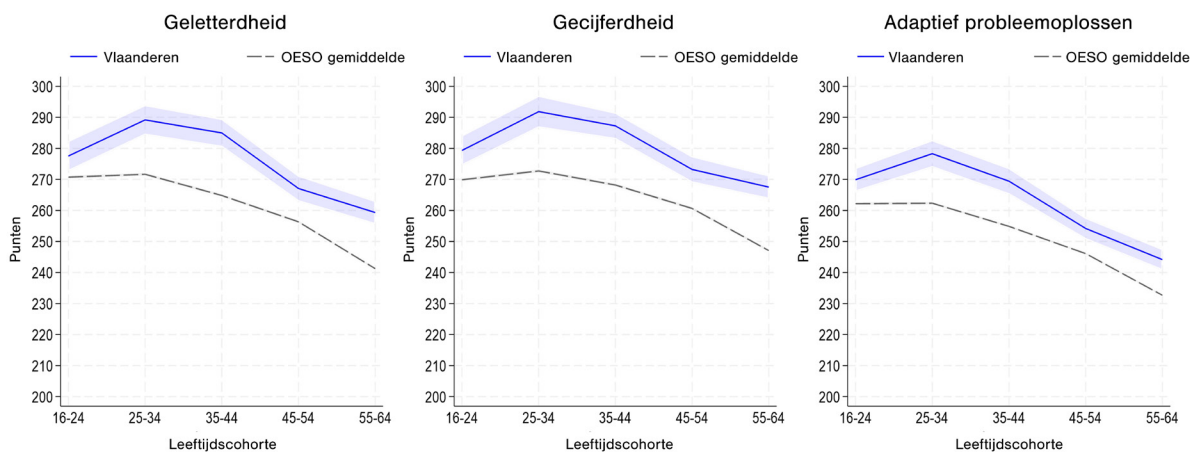
⁴ Een gecontroleerd verschil houdt in dat andere mogelijke beïnvloedende factoren mee in de berekening van het prestatieverschil worden genomen.

Figuur 3. Absolute verschillen in geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen tussen 16-24-jarigen en 55-65-jarigen.

Noot: Donkergekleurde balken geven significante verschillen tussen 16-24-jarigen en 55-65-jarigen aan, terwijl lichtgekleurde balken duiden op niet-significante verschillen. Negatieve waarden betekenen dat de verschillen in het voordeel van 55-65-jarigen zijn, positieve waarden wijzen op verschillen in het voordeel van 16-24-jarigen.

In Vlaanderen scoren 25- tot 34-jarigen het hoogst op geletterdheid en gecijferdheid, gevolgd door 35- tot 44-jarigen. Voor adaptief probleemoplossen presteren 25- tot 34-jarigen ook het beste, gevolgd door de 16- tot 24-jarigen. Na de leeftijd van 44 jaar nemen de vaardigheden op alle drie de domeinen merkbaar af (Figuur 4).

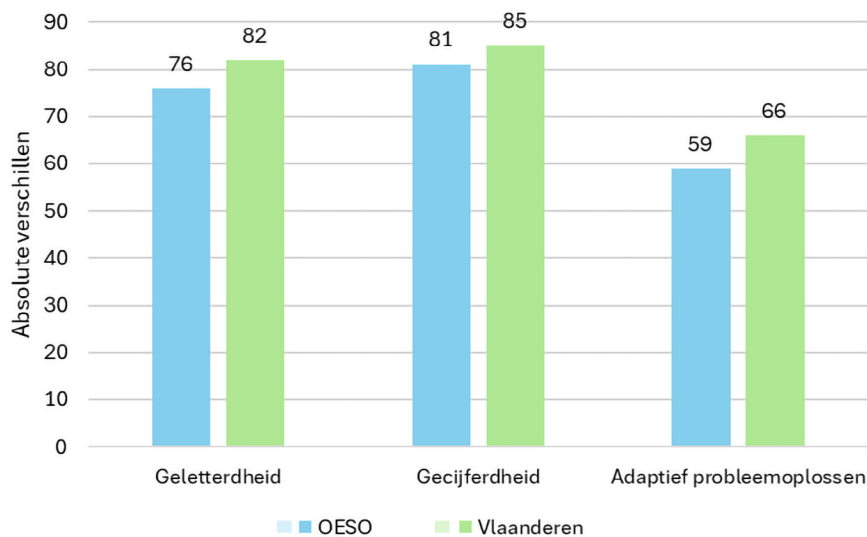

Figuur 4. Gemiddelde prestaties voor geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen op basis van leeftijd

Noot: Het schaduwgebied weerspiegelt een maat voor de onzekerheid die samenhangt met de schattingen (het 95% betrouwbaarheidsinterval).

Opleidingsniveau

In Vlaanderen scoren langgeschoolden (met een diploma hoger onderwijs) significant beter dan kortgeschoolden (zonder diploma secundair onderwijs) op alle drie de vaardigheden. Ze behalen 82 punten meer voor geletterdheid, 85 punten meer voor gecijferdheid en 66 punten meer voor adaptief probleemoplossen (zie Figuur 5).

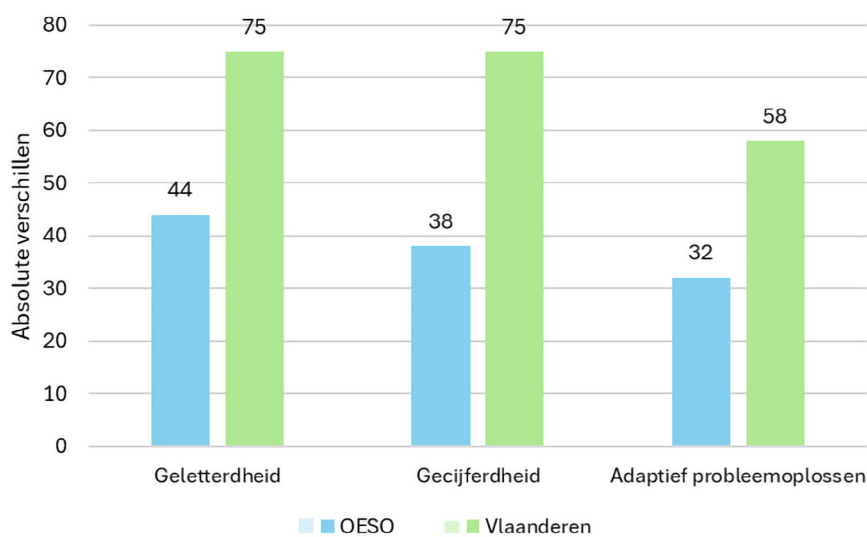
Figuur 5. Absolute verschillen in geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen tussen langgeschoolden en kortgeschoolden

Noot: Donkergekleurde balken geven significante verschillen tussen langgeschoolden en kortgeschoolden aan, terwijl lichtgekleurde balken duiden op niet-significante verschillen. Positieve waarden wijzen op verschillen in het voordeel van de langgeschoolden. De figuur betreft 25-65-jarigen.

Migratieachtergrond

In Vlaanderen is er een significant verschil in vaardigheden tussen eerste generatie migranten (volwassenen die zelf niet in België zijn geboren en van wie de ouders ook niet in België zijn geboren) en autochtonen (die zelf en van wie beide ouders in België zijn geboren). Dit verschil bedraagt 75 punten voor zowel geletterdheid als gecijferdheid en 58 punten voor adaptief probleemoplossen (Figuur 6).

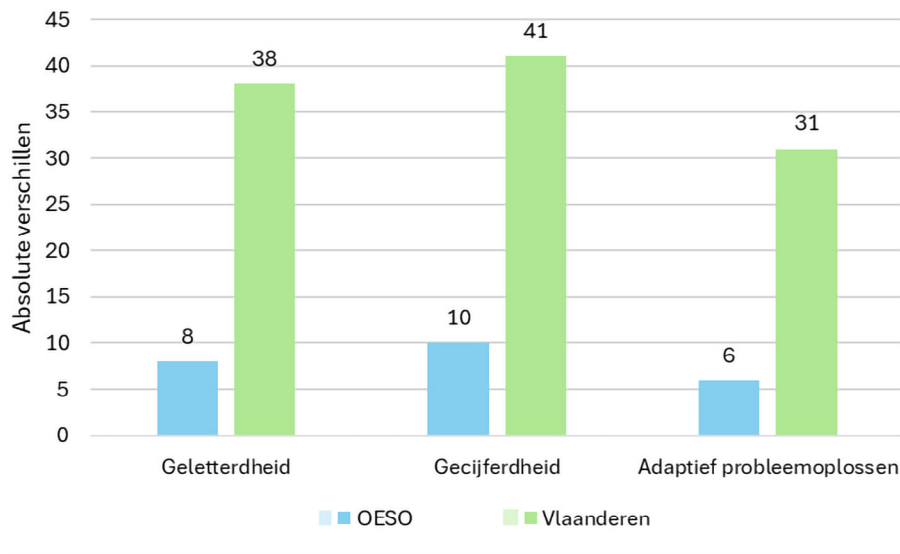
Het verschil tussen autochtone volwassenen en tweede generatie migranten (volwassen die zelf in België zijn geboren maar van wie de ouders niet in België zijn geboren) bedraagt 38 punten voor geletterdheid, 41 punten voor gecijferdheid en 31 punten voor adaptief probleemoplossen (Figuur 7).

Figuur 6. Absolute verschillen in geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen tussen autochtonen en eerste generatie migranten

Noot: Donkergekleurde balken geven significante verschillen tussen autochtonen en eerste generatie migranten aan,

terwijl lichtgekleurde balken duiden op niet-significante verschillen. Positieve waarden wijzen op verschillen in het voordeel van autochtone Vlamingen.

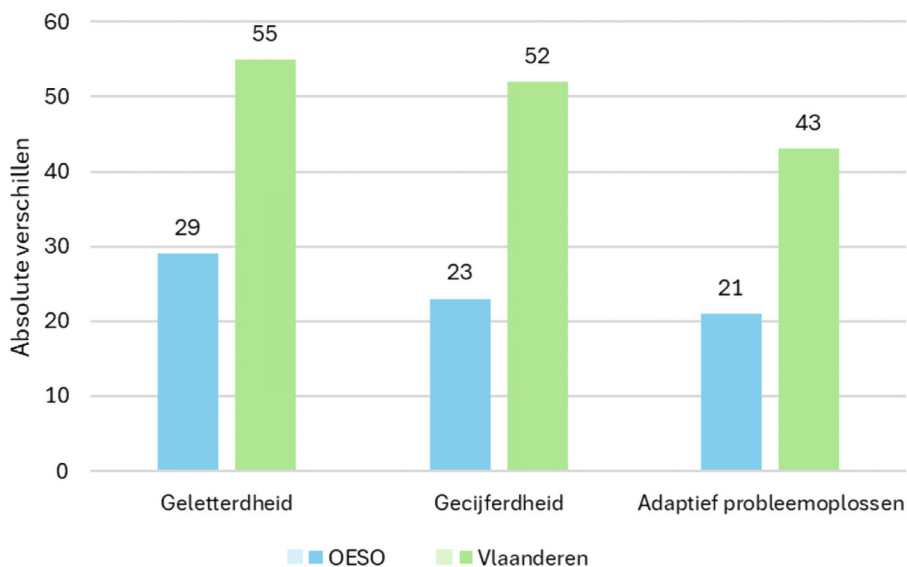

Figuur 7. Absolute verschillen in geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen tussen autochtonen en tweede generatie migranten

Noot: Donkergekleurde balken geven significante verschillen tussen autochtonen en tweede generatie migranten aan, terwijl lichtgekleurde balken duiden op niet-significante verschillen. Positieve waarden wijzen op verschillen in het voordeel van autochtone Vlamingen.

Moedertaal

In Vlaanderen is er een significant verschil in vaardigheden tussen volwassenen met Nederlands als moedertaal (dezelfde taal als de testtaal) en volwassenen voor wie de testtaal en de moedertaal verschillend zijn. Dit verschil bedraagt 55 punten voor geletterdheid, 52 punten voor gecijferdheid en 43 punten voor adaptief probleemoplossen (Figuur 8).

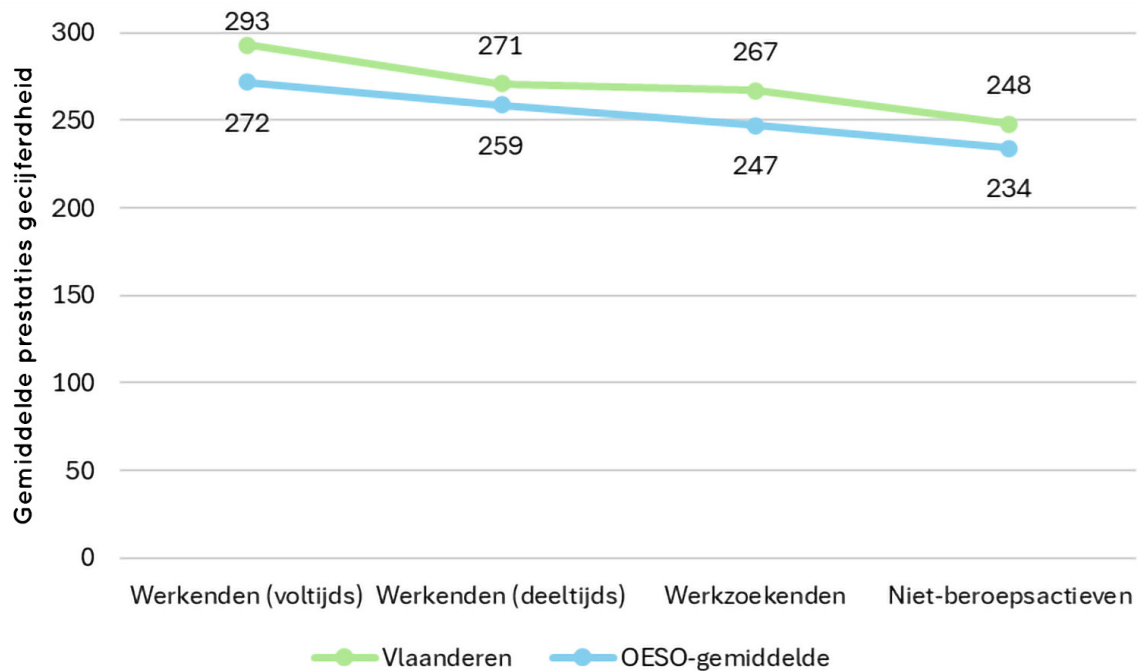
Figuur 8. Absolute verschillen in geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen tussen volwassenen met dezelfde moedertaal als de testtaal en volwassenen met een andere moedertaal dan de testtaal

Noot: Donkergekleurde balken geven significante verschillen aan tussen volwassenen met Nederlands als moedertaal en volwassenen bij wie de testtaal verschilt van de moedertaal. Lichtgekleurde balken wijzen op niet-significante verschillen. Positieve waarden geven een voordeel aan voor respondenten met Nederlands als moedertaal.

WERK EN SOCIALE UITKOMSTEN IN RELATIE TOT GECIJFERDHEID⁵

Werkzaamheidsgraad en werkloosheidspercentage

In Vlaanderen zijn de gemiddelde gecijferdheidsscores het hoogst bij werkenden, met voltijds werkenden die beter scoren dan deeltijdse werkenden. Werkzoekenden scoren lager en niet-beroepsactieven behalen de laagste resultaten. Dit patroon van hogere gecijferdheidsscores bij werkenden en lagere scores bij werkzoekenden en niet-beroepsactieven komt ook internationaal naar voor (Figuur 9).

Figuur 9. Gemiddelde prestaties in gecijferdheid volgens werkzaamheidsgraad

In Vlaanderen is 66% van de laaggecijferden binnen de bevolkingsgroep op arbeidsleeftijd tewerkgesteld, terwijl dit percentage bij hooggecijferden 94% bedraagt. Daarnaast is 4% van de laaggecijferde beroepsactieve bevolking werkloos, vergeleken met slechts 1% bij de hooggecijferden (Figuur 10).

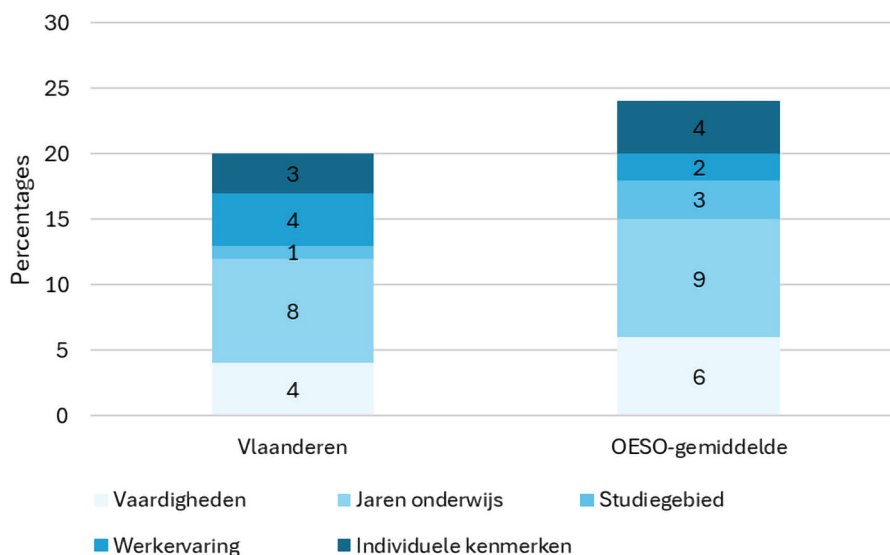

Figuur 10. Werkzaamheids- en werkloosheidsgraad in Vlaanderen, volgens niveau van gecijferdheid

⁵ De analyses in dit hoofdstuk 'Werk en sociale uitkomsten in relatie tot gecijferdheid' omvatten geen data over de interviews aan de deur en focussen op één sleutelvaardigheid, namelijk gecijferdheid.

Lonen

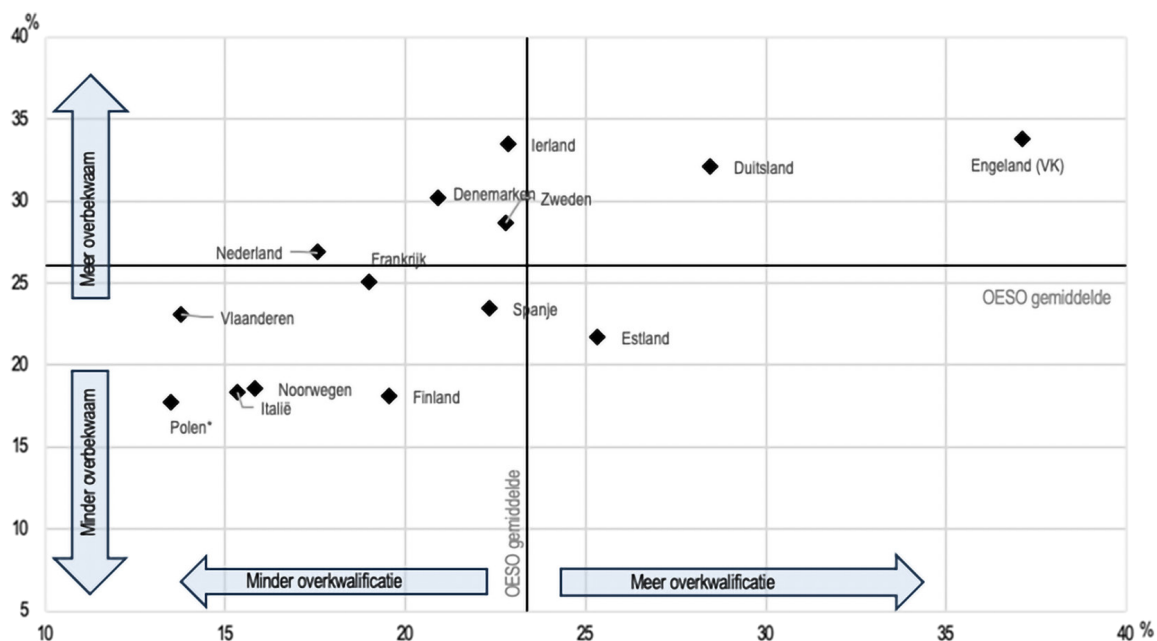
In Vlaanderen is het aantal jaren onderwijs de grootste verklarende factor voor variantie in lonen, goed voor 8% van de variantie. Het studiegebied daarentegen draagt het minst bij aan de loonverschillen, met slechts 1% verklaarde variantie. Werkervaring verklaart 4% van de loonverschillen, terwijl individuele kenmerken zoals leeftijd, gender en migratiestatus samen 3% van de variantie in lonen verklaren (Figuur 11).

Figuur 11. Invloed verklarende kenmerken op variantie in lonen (percentage van de variantie verklaard door elke factor)

Overkwalificatie en overbekwaamheid

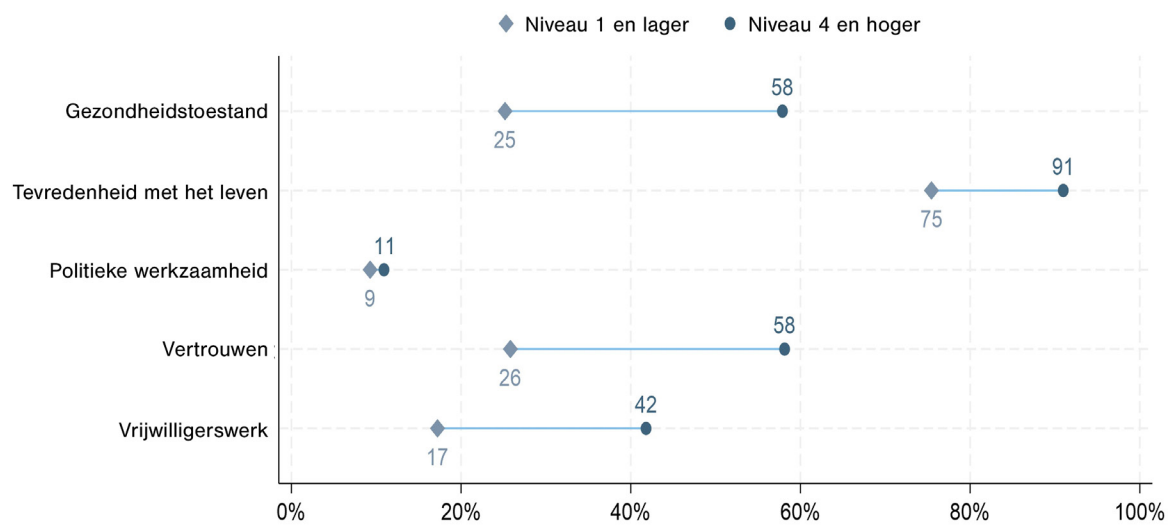
Figuur 12 laat zien dat er in Vlaanderen, in vergelijking met het OESO-gemiddelde, minder sprake is van door respondenten ervaren overkwalificatie en overbekwaamheid bij werkzaamheid.

Figuur 12. Vergelijking gepercipieerde overkwalificatie en overbekwaamheid bij werkzaamheid

Figuur 13 biedt een overzicht van de sociale uitkomsten in Vlaanderen:

- ▶ 25% van de laaggecijferde Vlamingen rapporteren een zeer goede of uitstekende gezondheid, vergeleken met 58% van de hooggecijferde Vlamingen.
- ▶ 75% van de laaggecijferde Vlamingen meldt een hoge of zeer hoge levenstevredenheid, tegenover 91% van de hooggecijferden.
- ▶ 9% van de laaggecijferde Vlamingen heeft vertrouwen in de politieke effectiviteit, vergeleken met 11% van de hooggecijferde Vlamingen.
- ▶ 26% van de laaggecijferde Vlamingen heeft een hoge mate van vertrouwen in anderen, tegenover 58% van de hooggecijferden.
- ▶ 17% van de laaggecijferde Vlaamse volwassenen neemt deel aan vrijwilligerswerk versus 42% van de hooggecijferde volwassenen.

Figuur 13. Sociale uitkomsten volgens gecijferdheidsniveau in Vlaanderen

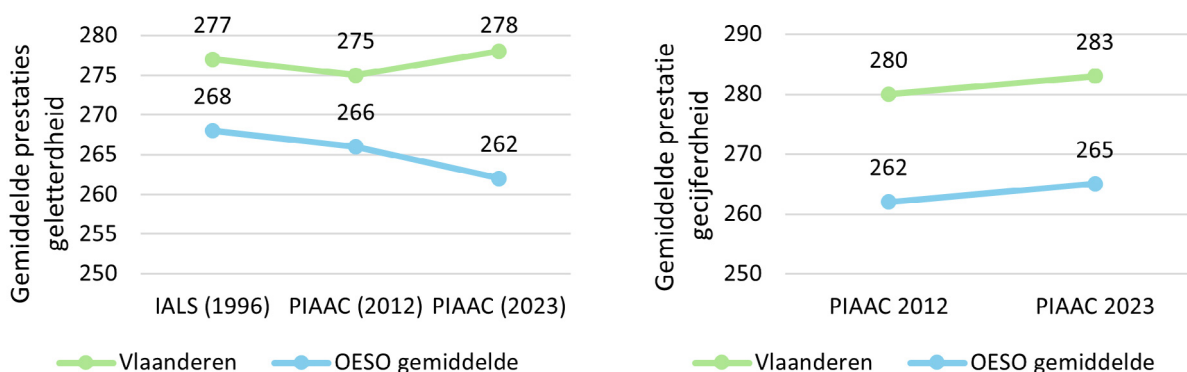
TRENDS: IALS, PIAAC 2012 EN 2023

In dit onderdeel bespreken we de evolutie van de vaardigheden van volwassenen in de tijd. We vergelijken de resultaten van PIAAC-cyclus 2 (2023) met die van PIAAC-cyclus 1 (2012). Waar mogelijk kijken we ook verder terug in de tijd en bespreken we de evolutie van geletterdheid sinds het IALS-onderzoek (International Adult Literacy Survey, 1996). De analyses in dit hoofdstuk omvatten geen gegevens van de interviews aan de deur.

Trends in geletterdheid en gecijferdheid

Figuur 14 toont de trends in geletterdheid en gecijferdheid over de tijd. In 1996, tijdens het IALS-onderzoek, behaalde Vlaanderen 277 punten voor geletterdheid. In 2012 daalde deze score licht naar 275 punten, maar in 2023, tijdens PIAAC-cyclus 2, steeg deze weer naar 278 punten. Het verschil van 3 punten tussen PIAAC 2012 en PIAAC 2023 is echter niet significant.

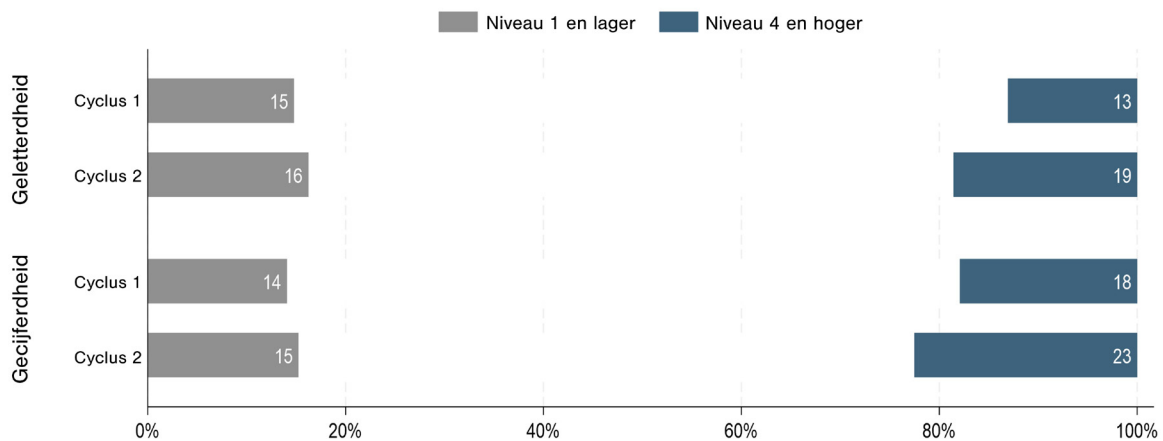
Met andere woorden, er is sprake van een status quo in het geletterdheidsniveau in Vlaanderen tussen 2012 en 2023. Ook voor gecijferdheid zijn er geen significante verschillen in de gemiddelde prestaties van Vlaanderen in 2012 en 2023 (Figuur 14).

Figuur 14. Gemiddelde voor geletterdheid in IALS (1996), PIAAC-cyclus 1 (2012) en 2 (2023) en voor gecijferdheid in PIAAC-cyclus 1 (2012) en 2 (2023)

Hoewel de gemiddelde resultaten voor geletterdheid en gecijferdheid in 2023 vergelijkbaar zijn met die van 2012 (Figuur 14), is het aandeel hoogpresterende volwassenen (niveau 4 en 5) significant toegenomen in 2023. Het aandeel laagpresterende volwassenen (niveau 1 of lager) is daarentegen niet significant veranderd (Figuur 15). In 2012 was 15% van de volwassenen laaggeletterd, terwijl dit percentage in 2023 is gestegen naar 16% (opgelet, deze cijfers omvatten géén gegevens over het interview aan de deur).

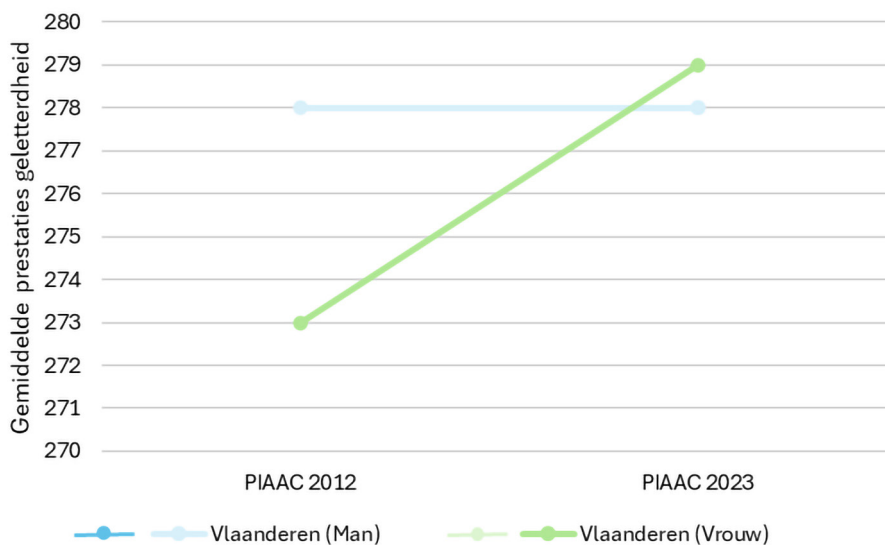
De kloof tussen top- en laagpresteerders is tussen 2012 en 2023 groter geworden.

Figuur 15. Percentage laag- en hoogpresteerders voor geletterdheid en gecijferdheid in Vlaanderen in cyclus 1 (2012) en 2 (2023)

Gender

Tussen 2012 en 2023 is de geletterdheidsgraad van vrouwen in Vlaanderen gemiddeld gestegen (Figuur 16). Vrouwen maken een significante vooruitgang van 6 punten op het gebied van geletterdheid tussen 2012 en 2023.

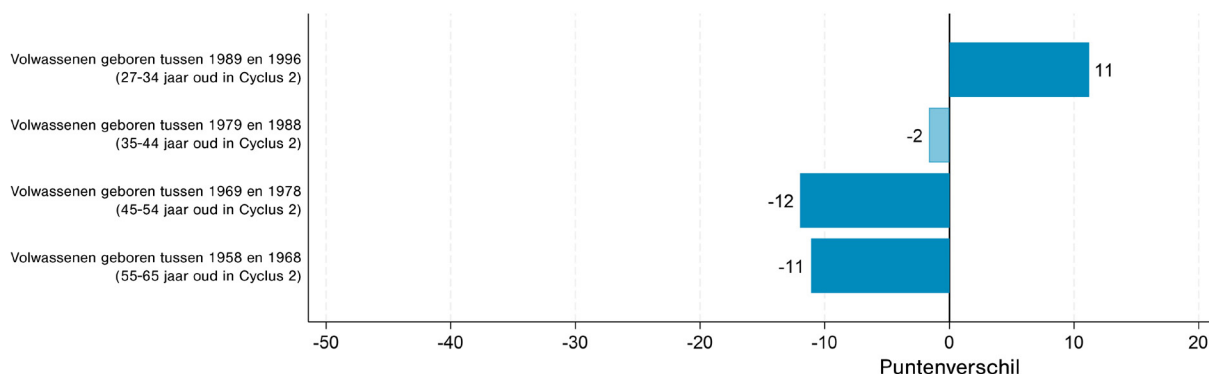

Figuur 16. Gemiddelde scores voor geletterdheid voor mannen en vrouwen in PIAAC-cyclus 1 (2012) en 2 (2023)

Leeftijd

Er is geen significant absoluut verschil tussen de prestaties van dezelfde leeftijdscohorten in 2012 en 2023. De prestaties voor geletterdheid van elke leeftijdscohorte blijven constant.

Een vergelijking van de prestaties van groepen volwassenen die in hetzelfde jaar zijn geboren, maar getoetst werden in 2012 en 2023, laat zien hoe hun vaardigheden zich hebben ontwikkeld naarmate ze ouder worden (Figuur 17). De groep die in 2012 tussen de 16 en 23 jaar oud was, scoort in 2023, wanneer ze 27-34 jaar oud zijn, gemiddeld 11 punten hoger, een significante verbetering. Daarentegen is er vanaf de leeftijd van 45 jaar sprake van een significante gemiddelde achteruitgang in vaardigheden vergeleken met prestaties van deze geboortecohorte in 2012.

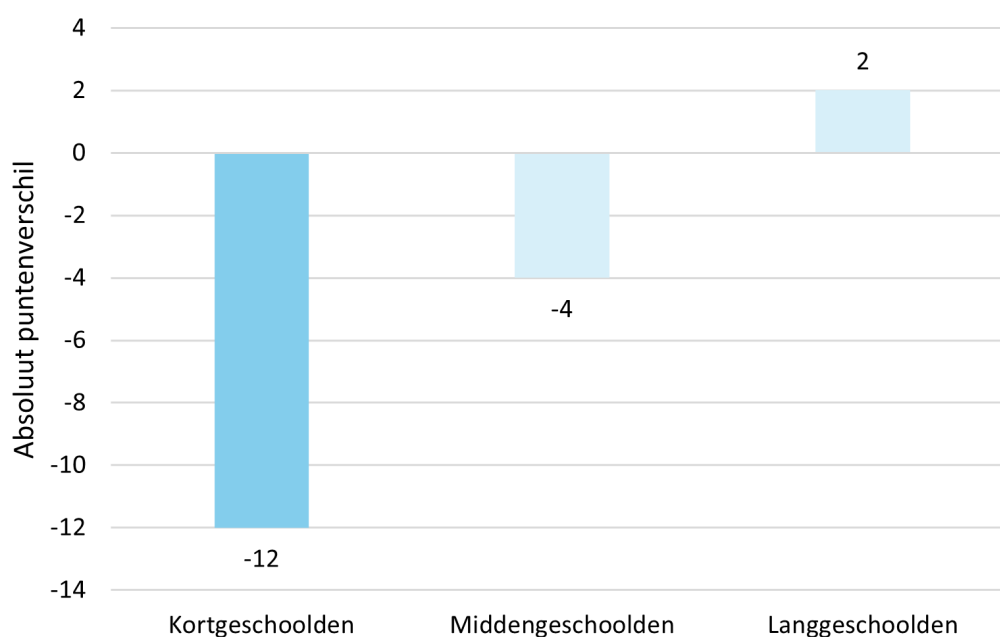
Figuur 17. Geletterdheidsevolutie per geboortecohorte tussen PIAAC 2012 en 2023

Opleidingsniveau

In 2023 (PIAAC-cyclus 2) is het aandeel langgeschoolden in Vlaanderen met 14% gestegen in vergelijking met 2012 (PIAAC-cyclus 1). Tegelijkertijd is het aandeel kortgeschoolden met 4% afgenomen en het aantal middengeschoolden is met 10% gedaald.

Figuur 18 toont aan dat de geletterdheidsscore van kortgeschoolde Vlamingen in 2023 significant is gedaald ten opzichte van 2012, met 12 punten. Bij lang- en middengeschoolden zijn de geletterdheidsscores tussen 2012 en 2023 niet significant gewijzigd.

De kloof in geletterdheid tussen kort- en langgeschoolden is tussen 2012 en 2023 dus groter geworden.

Figuur 18. Absoluut verschil in punten voor geletterdheid per opleidingsniveau tussen cyclus 1 en 2

Noot: Donkergekleurde balken geven een significante daling (negatief puntenverschil) of stijging (positief puntenverschil) aan. Lichtgekleurde balken wijzen op niet-significante resultaten.

Migratieachtergrond

De kloof in geletterdheidsprestaties tussen de eerste generatie migranten en de autochtone bevolking is tussen 2012 en 2023 significant toegenomen, met een verschil van 16 punten (Tabel 6).

De gemiddelde geletterdheidsprestatie van autochtonen in Vlaanderen is in 2023 significant gestegen ten opzichte van 2012, terwijl de geletterdheidscores van de eerste generatie migranten niet significant zijn gedaald.

In 2012 zaten er 7% eerste generatie migranten in de Vlaamse steekproef, in 2023 is dit gestegen tot 12%. In 2012 was 91% van de volwassenen in de Vlaamse steekproef autochtoon, terwijl dit in 2023 afgenomen is tot 84%.

Tabel 6. Gemiddelde geletterdheidsprestaties volgens migratiestatus in PIAAC 2012 en PIAAC 2023

	Eerste gen. mig.				Autochtoon			
	Cyclus 1		Cyclus 2		Cyclus 1		Cyclus 2	
	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout
OESO-gemiddelde	245	0.8	236	0.8	269	0.2	267	0.3
Vlaanderen	236	3.3	228	3.7	279	0.9	287	1.0

Werk

De gemiddelde geletterdheidsprestaties van werkenden zijn tussen 2012 en 2023 toegenomen, terwijl de prestaties van de werkzoekenden en niet-beroepsactieven zijn achteruit gegaan.

Tabel 7. Gemiddelde geletterdheidsprestaties volgens werkzaamheidsgraad in PIAAC 2012 en PIAAC 2023

	Werkenden				Werkzoekenden				Niet-beroepsactieven			
	Cyclus 1		Cyclus 2		Cyclus 1		Cyclus 2		Cyclus 1		Cyclus 2	
	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout	Gem.	St. fout
Vlaanderen	281	1.0	285	1.0	269	5.4	267	9.0	262	1.3	260	2.2
OESO-gemiddelde	271	0.2	266	0.2	260	0.7	252	1.1	255	0.3	247	0.5

CONCLUSIE

Onze wereld wordt steeds complexer en diverser. Wie voldoende gewapend wil zijn om met die veranderingen om te kunnen gaan, heeft nood aan sterke sleutelvaardigheden. Geletterdheid, gecijferdheid en adaptieve probleemoplossingsvaardigheden vormen de basis voor een volwaardige participatie in de samenleving en zijn belangrijk in zowel het persoonlijke als het professionele leven van volwassenen.

Om geletterdheid, gecijferdheid en het probleemoplossend vermogen van volwassenen in Vlaanderen in kaart te brengen, nam de Vlaamse Overheid voor de tweede keer deel aan het PIAAC-onderzoek van de OESO. Samen met de UGent werden net geen 4.000 Vlaamse volwassenen getest op de drie sleutelvaardigheden. De Vlaamse prestaties worden vergeleken met de prestaties van volwassenen in 30 andere landen.

In 2023 behoort Vlaanderen internationaal tot de subtop op het gebied van geletterdheid, gecijferdheid en adaptief probleemoplossen. Voor geletterdheid en gecijferdheid bevindt Vlaanderen zich op de zesde tot achtste plaats, en voor adaptief probleemoplossen op de zevende tot negende plaats. Anno 2023 is 18% van de Vlaamse volwassenen laaggeletterd en 17% laaggecijferd.

De gemiddelde prestaties in Vlaanderen voor geletterdheid en gecijferdheid zijn tussen 2012 en 2023 stabiel gebleven. Er namen 27 landen deel aan zowel PIAAC 2012 als PIAAC 2023. De geletterdheidsprestaties van twee landen (Finland en Denemarken) zijn er significant (absoluut) op vooruit gegaan tussen 2012 en 2023, terwijl 11 landen achteruit zijn gegaan en 14 landen en regio's, waaronder Vlaanderen, stabiel bleven op vlak van geletterdheidsprestaties.

Voor gecijferdheid zijn acht landen significant vooruit gegaan (absoluut), 7 achteruit en 12 landen/regio's zijn stabiel gebleven, waaronder Vlaanderen.

Hoewel de gemiddelde resultaten voor geletterdheid en gecijferdheid in 2023 vergelijkbaar zijn met die van 2012, is het aandeel hoogpresterende volwassenen in Vlaanderen significant toegenomen. Tegelijkertijd is het aandeel laagpresterende volwassenen vrijwel onveranderd gebleven tussen 2012 en 2023. Hierdoor is de kloof tussen de top- en laagpresteerders tussen 2012 en 2023 groter geworden.

De kloof in geletterdheid tussen kort- en langgeschoolden, evenals tussen Vlamingen zonder migratieachtergrond en eerste generatie migranten, is tussen 2012 en 2023 significant toegenomen (absoluut). De geletterdheidsscore van kortgeschoolde Vlamingen is in 2023 significant gedaald ten opzichte van 2012, terwijl de scores van midden- en langgeschoolden stabiel blijven.

Daarnaast is de gemiddelde geletterdheidsprestatie van volwassen Vlamingen zonder migratieachtergrond in 2023 significant gestegen ten opzichte van 2012, terwijl die van de eerste generatie migranten ongewijzigd bleef.

Tot slot maakt de jongste leeftijdsgroep uit PIAAC 2012 een sterke groei door in geletterdheidsprestaties tussen 2012 en 2023. Dit wijst erop dat na het secundair onderwijs Vlaamse volwassenen nog een aanzienlijke vooruitgang in geletterdheidsprestaties doormaken.